

KARIES KASALLIGIDA TISH QATTIQ TO'QIMALARINI CHARXLASH MEZONLARI VA TEXNIKASI

Ismoilova Umiya G'ayrat qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Tibbiyot fakulteti

Stomatologiya yo'nalishi

umiyaismoilova2@gmail.com

Annotatsiya

Karies – odontogen patologiyalardan biri bo'lib, emal va dentinning demenerializatsiyasi va destruktiv jarayonlari Kirish

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO) ma'lumotlariga ko'ra, aholining 80-98% qismi karies bilan to'qnash kelad

Tish qattiq to'qimalarining morfologik xususiyatlari va kariyes patogenezi Tish qattiq to'qimalari quyidagilardan iborat:

- ****Emal**** – 96% gidroksiapatit kristallaridan tashkil topgan, yuqori mineralizatsiya darajasi bilan ajralib turadi.
- ****Dentin**** – 70% mineral komponentlar, 20% organik matriks va 10% suvdan iborat bo'lib, mikroskopik dentin t
- ****Sement**** – tish ildizini qoplaydigan to'qima bo'lib, periodontal ligament bilan bog'lanadi.

Karies patogenezi tish plastinkasidagi streptokokk va laktobakteriyalar tomonidan organik kislotalar hosil bo'lishi Tish charxlash mezonlari

Tish charxlash jarayoni quyidagi asosiy mezonlarga asoslanadi:

- ****Minimal invazivlik**** – sog'lom to'qimalarni maksimal darajada saqlash.
- ****Biokompatibilitet**** – tiklovchi materiallarning tish to'qimalari bilan uyg'unligi.

- ****Biomekanik mustahkamlik**** – tish strukturasi funksional yuklanishga mosligi.
- ****Estetik rekonstruksiya**** – plomba va protez materiallarining tabiiy ko‘rinishi.
- ****Og‘riqsiz texnologiyalar**** – analgeziya va sedatsiya yordamida bemorning qulayligini oshirish.

Tish charxlash texnikalari va ularning ilmiy tavsifi

1. ****An’anaviy burg‘ular yordamida charxlash****

- ****Ustunliklari****: Yuqori kesish qobiliyati, tezkor ishlov berish, universal qo‘llash imkoniyati.
- ****Kamchiliklari****: Termal va mexanik stress natijasida pulpa shikastlanish xavfi, mikroyoriqlar hosil bo‘lish ehti

2. ****Mikroskop ostida charxlash****

- ****Ustunliklari****: Yuqori aniqlik, minimal invaziv yondashuv, pulpa va dentinning yaxshi saqlanishi.
- ****Kamchiliklari****: Maxsus optik asboblardan talab qiladi, operatsiya davomiyligi ortadi.

3. ****Lazer yordamida charxlash****

- ****Ustunliklari****: Noinvaziv ishlov berish, og‘riqsiz muolaja, dezinfeksiya effektiga ega.
- ****Kamchiliklari****: Yuqori narx, ba’zi qattiq to‘qimalar uchun cheklangan samaradorlik.

4. ****Abraziv havo oqimi yordamida charxlash****

- ****Ustunliklari****: Kontakt bo‘lmagan texnika, tish yuzasiga minimal zarar yetkazish.
- ****Kamchiliklari****: Katta kavitetlar uchun yetarli emas, yuqori bosimli qurilma talab qiladi.

5. ****Ultrasonik charxlash****

- ****Ustunliklari****: Yumshoq va past shovqinli ishlov berish, minimal diskomfort.

- ****Kamchiliklari****: Faqat yuzaki kariyes uchun samarali, jarayon davomiyligi uzoqroq.

Ilmiy tadqiqotlar va zamonaviy innovatsiyalar

Soʻnggi yillarda nanokompozit materiallar, sunʼiy intellekt yordamida rentgen tahlili, shuningdek, regenerativ endo

Xulosa va tavsiyalar

1. Karies davolashda optimal charxlash texnikasi individual holatga qarab tanlanishi lozim.
2. Minimal invaziv yondashuvlar tish toʻqimalarining uzoq muddatli saqlanishiga yordam beradi.
3. Zamonaviy laser va abraziv texnologiyalar stomatologik amaliyotning yangi bosqichini ochmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bekjanova O.Ye., Yusupalixodjaeva S.X. "Klinik restavratsion stomatologiya". Toshkent, 2019.
2. Ziyayeva M., Bahodirova R. "Terapevtik stomatologiya". Toshkent, 2013.
3. Glick M. "Burket's Oral Medicine". Shelton, 2015.
4. Heymann H.O., Swift E.J. "Sturdevant's Art and Science of Operative Dentistry". St. Louis, 2019.
5. WHO Dental Caries Report 2023.
6. Stomatologiya xalqaro jurnali (International Journal of D